

Josip Bratulić, Pero Aračić, Mirko Ćurić

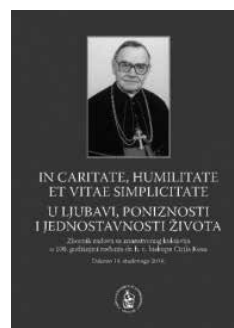
„In caritate, humilitate et vitae simplicitate - U ljubavi, poniznosti i jednostavnosti života”

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni i umjetnički rad, Zagreb-Đakovo, 2020.

Ćiril Kos je bio čovjek, svećenik i biskup koji je znao okupiti, slušati, razumjeti i povezivati ljude. Rodio se 19. 11. 1919. u Ribić Bregu, u Župi Ivanec u Hrvatskom zagorju. Odrastao je u župi Harkanovci kod Valpova. Filozofsko - teološke studije završio je u Đakovu. Za svećenika je zaređen 9. 7. 1944. godine. Obavljao je razne službe: kapelan u Srijemskoj Mitrovici (1944. - 1946.), upravitelj župe Trnjani (1946. - 1951.), duhovnik Sjemeništa (1951. - 1959.), nakon procesa i optužbe amnestiran je nakon dvije i pol godine te imenovan biskupskim tajnikom. Nakon smrti biskupa Bäuerleina upravljao je biskupijom kao kapitularni vikar. Kao biskup đakovački i srijemski upravljao je biskupijom od 1974. do 1997. godine. Preminuo je 6. srpnja 2003. u osječkoj bolnici u 84. godini života. Pokopan je u Đakovu 8. srpnja 2003. u kripti đakovačke katedrale.

Znanstveni kolokvij održan je u Đakovu, u dvorani biskupa Josipa Jurja Strossmayera na Katoličkom bogoslovnom fakultetu a plod njegova djelovanja je ovaj zbornik radova posvećen životu i djelu biskupa Ćirila Kosa.

Naglasci biskupa Ćirila Kosa u vođenju biskupije (od 17. 3. 1974. do 6. 2. 1997.) autora Pere Aračića i Ante Pavlovića vrlo iscrpno donose njegove naglaske i pristupe tijekom 23 godine u vođenju Biskupije, ističući veliku osjetljivost za potrebe nove infrastrukture (Svećenički dom, Zgrada Teologije u Đakovu, Spomen-muzej biskupa J. J. Strossmayera, Središnja nadbiskupijska i fakultetska knjižnica), izgradnju crkava i pastoralnih centara, organizaciju i proslavu velikih obljetnica i događaja (Stogodišnjica posvete Strossmayerove katedrale, 1100. godišnjica smrti sv. Metoda i Ćirila, 750. godišnjicu spomena

grada Đakova i postanka Biskupije) sve u duhu biskupskoga gesla: služiti u ljubavi, skromnosti i jednostavnosti života.

Prijevod biskupa Ćirila Kosa s francuskog jezika autora Božidara Petrača pokušavaju osvijetliti njegovu prevodilačku djelatnost u poslijeratno vrijeme, kojom se bavio kao duhovnik Bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu. Prevodeći niz francuskih autora opskrbljivao je bogoslove i svećenike novim teološkim dostignućima. Posebno mjesto zauzima njegov prijevod knjige *Pregled duhovnog bogoslovlja* Alphonsea Tanquereya, izvrstan udžbenik asketske i mistične teologije.

Biskup Ćiril Kos i komunističke vlasti 1974. - 1990. autora Miroslava Akmadže prikazuje i razjašnjava odnos biskupa Ćirila prema komunističkim vlastima u kompleksnim odnosima crkveno-državnih odnosa na temelju dostupnih arhivskih izvora i relevantne literature. Iako je zazirao od politike i oštrijih nastupa u javnosti, izvori pokazuju kako je, kad god je procijenio da vlasti ugrožavaju vjerske slobode, vrlo oštro i otvoreno reagirao.

„*Nisam se prepoznao!*”. *Proces protiv profesora, svećenika i bogoslova Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu 1959. - 1960.* autora Marina Srakića prikazuje i govori o dramatičnom događaju u povijesti Bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu, o 3. listopada 1959. i o danima koji su slijedili nakon njega. Istražni postupak trajao je tri mjeseca, od 5. listopada 1959. do 8. siječnja 1960. godine, a nakon toga Okružno javno tužilaštvo Osijek podignulo je optužnicu protiv uhićenih. Iz opsežnog materijala predloženoga u istražnom postupku biskupa Ćirila tereti se da je natpisom i govorom učinio inkriminarna djela. Odgovarajući na optužbu, biskup je isticao da je svoje djelovanje i rad temeljio na istinama Evanđelja i nauku Kristove Crkve.

Osuda duhovnika Ćirila Kosa u onodobnom tisku autora Mate Artukovića donosi izvješća u novinama montiranoga, političkoga sudskog procesa profesorima i bogoslovima Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu 1959./1960. godine. Kao duhovnik u tim izvješćima prikazan je kao neprijatelj i rušitelj države, socijalističkog uređenja, neprijatelj i rušitelj JNA, neprijatelj temelja države, tj. „bratstva i jedinstva”. Analizirani su listovi na državnoj razini: „Glas Slavonije”, „Večernji list”, „Vjesnik” kao i na lokalnoj razini: „Đakovački list”, „Brodski list”, „Virovitički list” i vinkovačke „Novosti”.

Katehetsko vijeće HBK-a i biskup Ćiril Kos. Veliko ime u jačanju hrvatskoga katehetskog pokreta sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća autora Milana Šimunovića opisuje ulogu i rad biskupa Ćirila čovjeka koji

sluša, osluškujе i prihvaća različita mišljenja i svojom neposrednošću postiže harmonizaciju različitih ideja i zamisli o katehetskom djelu Crkve u Hrvata.

Biskup Ćiril Kos, dar Božji zajednici Milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu autorice s. M. Estere Radičević na osnovi arhivske građe i sjećanja pojedinih sestara, te dostupne literature prikazuje odnos biskupa Ćirila Kosa prema zajednici Milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu. U radu se u tri djela oslikava odnos biskupa prema zajednici sestara u Bogoslovnom sjemeništu, zajednici sestara u Provincijalnoj kući te djelovanju sestara u drugim mjestima i filijalama. Sa sestrama je dijelio žalosti i radosti, uspjehe i neuspjehe te u svakoj prilici svojim optimizmom, vedrinom i bratskom naklonošću pomagao sestrama prihvaćati životne križeve i nedaće.

Apostolski upravitelj Vrhbosanske nadbiskupije autora Pave Jurišića opisuje službu koju je biskup Ćiril obnašao od 1990. - 1991. (devet mjeseci) do trenutka kada je imenovan novi vrhbosanski nadbiskup. Tijekom službe stekao je velike simpatije kod dijecezanskog klera i redovnika određenim inicijativama koje je poduzimao u pastirskoj službenju spomenute nadbiskupije.

Ekumenski rad biskupa Ćirila Kosa autora Antuna Japundžića nastoji prikazati ekumensko djelovanje iz njegovih govora, propovijedi i pozdrava koje je imao u raznim zgodama, kroz dva razdoblja: od početka biskupske službe do 1991., od početka Domovinskog rata, odnosno od 1991. do njegova umirovljenja 1997. godine. U svom zalaganju i ekumenskoj suradnji i pothvatima, koja su za vrijeme Domovinskog rata nailazila na određene poteškoće, biskup Ćiril ostao je otvoren, ustrajan i uporan prepoznajući znakove vremena i nastojeći djelovati u evanđeoskom i ekumenskom duhu.

Biskup Ćiril Kos i promicanje kulta sv. Ćirila i Metoda autorice s. Finke Tomas progovara o promicanju kulta Svete braće, osobito kroz slavlja jubileja, vezanih za njihove osobe i kroz obilježavanja godišnjica njihova djelovanja među Slavenima. Biskup Ćiril koristio je svaku prigodu putem homilija, prigodnih i jubilejskih, stručnih skupova, pohoda župama, susreta sa svećenima te pisanom riječju kako bi likove Svete braće utkane u stoljetnu povijest Biskupije, ponovno osvjetlio kao uzore vjere, jedinstva i nesebičnog služenja.

Razgovori biskupa Ćirila Kosa za „Đakovački glasnik” autora Mirka Ćurića govori o dva opsežna novinska razgovora koja su objavljena u božićnom broju novina od 23. prosinca 1994. i 22. prosinca 1995. godine. U razgovorima je biskup zanimljivo, iscrpno, zainteresirano i otvoreno odgovarao na

postavljena pitanja. U razgovorima se donosi ne samo uvid u osobna stajališta biskupa nego i uvid u stanje povjerenje mu Biskupije. Razgovori su vrijedno svjedočanstvo tadašnjih povijesnih zbivanja i burnih događanja u kojima je biskup Ćiril djelovao i živio svjestan svih izazova poslanja.

Pastoralna skrb biskupa Ćirila Kosa za prognanike Đakovačke i Srijemske biskupije tijekom Domovinskog rata u Republici Mađarskoj od 1991. do 1993. godine autora Stanislava Šote i Eldine Lovaš prema dostupnoj arhivskoj građi od 1991. do 1993. prikazuje pastoralnu brigu za prognane i izbjegle s okupiranih područja Biskupije. Iako nije imao iskustava u pastoralu izbjeglih i prognanih, biskup na različite načine očituje svoju sustavnu brigu: apelima, protestnim pismima, brigom za svećenike, uključivanjem sestara sv. Križa u pastoralno-katehetski rad, karitativnoj brizi za ranjene hrvatske vojnike, korespondenciji s nad(biskupima) u Pečuhu, Vespremu, Budimpešti i Kaloči te pastoralnim pohodima izbjeglim vjernicima. U svim nastojanjima i služenju očituje se njegova hrabrost, pronicavost, ustrajnost i ljubav prema svakom vjerniku.

Biskup Ćiril Kos služio je 23 godine mjesnoj Crkvi đakovačkoj i srijemskoj. Bio je čovjek jednostavnosti i skromnosti, pun humora te dobrote i ljubavi. U ljubavi je izgrađivao, upravljao i služio zajednici vjernika kao odgovoran učitelj i pastir, graditelj jedinstva i zajedništva. Objavljeni radovi u ovom Zborniku pridonijeti će objektivnom i cjelovitom vrednovanju njegova života i djela.

Tihonija Zovko